

CAUSES OF CONFLICTS AMONG BEGINNING SING STUDENTS

Muxammadiyeva Xadicha Karamatovna

Nizomiy nomidagi TDPU Boshlang'ich ta'lim pedagogikasi

kafedrasi katta o'qituvchisi (PhD)

Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi 4-bosqich talabalari

Abduraxmonova Dilshoda Sayfidin qizi

Mamatova Munisa Davlatovna

E-mail: xadicha20182020@gmail.com

Annotation:

For this, we believe that it is necessary to develop multilateral cooperation in social support of the student generation, protection of its rights and interests. The formation and development of a student as a person is a complex process, which does not happen by itself, but in interaction with others, under the influence of various factors. This is because conflict situations in early childhood are experienced more acutely than similar situations in adult relationships.

Key words: student, generation, person, cooperation, motive, conflict, situation, relationship, era.

ПРИЧИНЫ КОНФЛИКТОВ СРЕДИ НАЧИНАЮЩИХ ПЕТЬ СТУДЕНТОВ

Аннотация:

В данной статье мы считаем, что для этого необходимо развивать многостороннее сотрудничество в сфере социальной поддержки студенческого поколения, защиты его прав и интересов. Становление и развитие учащегося как личности представляет собой сложный процесс, который происходит не сам по себе, а во взаимодействии с другими, под влиянием различных факторов. Это связано с тем, что конфликтные ситуации в раннем детстве переживаются острее, чем аналогичные ситуации во

взрослых отношениях.

Ключевые слова: студент, поколение, человек, сотрудничество, мотив, конфликт, ситуация, отношения, эпоха.

BOSHLANG'ICH SING O'QUVCHILARI O'RTASIDA ZIDDIYATLARNI YUZAGA KELISH SABABLARI

Annotatsiya: Mazkur maqolada O'quvchining shaxs sifatida shakllanishi va rivojlanishi murakkab jarayon bo'lib, u o'z-o'zidan emas, balki boshqalar bilan o'zaro munosabatda, turli omillar ta'sirida boradi. Buning sababi, erta o'quvchilik davridagi ziddiyatli vaziyatlar kattalar o'rtasidagi munosabatlardagi o'xshash holatlarga qaraganda ancha keskinroq boshdan kechiriladi. Buning uchun o'quvchi avlodni ijtimoiy qo'llab-quvvatlash, uning huquq va manfaatlarini himoya qilish borasidagi ko'p tomonlama hamkorlikni rivojlantirish lozim, deb hisoblaymiz.

Tayanch so'zlar: o'quvchi avlod shaxs hamkorlik motiv ziddiyat vaziyat munosabat davr.

Kirish

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoevning BMT Bosh Assambleyasining 2017 yil 19 sentyabrdagi 72-sessiyasida so'zlagan nutqida: "Bizning asosiy vazifamiz – o'quvchilarning o'z salohiyatini namoyon qilishi uchun zarur sharoitlar yaratish, zo'ravonlik g'oyasi "virusi" tarqalishining oldini olishdir." Shu munosabat bilan O'zbekiston globallashuv va axborotkommunikatsiya texnologiyalari jadal rivojlanib borayotgan bugungi sharoitda o'quvchilarga oid siyosatni shakllantirish va amalga oshirishga qaratilgan umumlashtirilgan xalqaro huquqiy hujjat – BMTning O'quvchilar huquqlari to'g'risidagi xalqaro konvensiyasini ishlab chiqishni taklif etadi.

O'quvchining shaxs sifatida shakllanishi va rivojlanishi murakkab jarayon bo'lib, u o'z-o'zidan emas, balki boshqalar bilan o'zaro munosabatda, turli omillar ta'sirida boradi. O'quvchining har tomonlama va barkamol rivojlanishi faqat ta'lim va tarbiya

jarayonlari bo'lgan maxsus tashkil etilgan pedagogik ta'sir sharoitida mumkin. Shaxsning shakllanishiga ta'sir qiluvchi eng kuchli omil bu muloqotdir, ayniqsa o'quv jarayonida. M.I. Lisina muloqotning quyidagi ta'rifini beradi: "Muloqot - bu munosabatlarni o'rnatish va umumiy natijaga erishish uchun ularning sa'y-harakatlarini muvofiqlashtirish va birlashtirishga qaratilgan ikki yoki undan ortiq odamlarning o'zaro ta'siri jarayoni".

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining jismoniy va ruhiy xususiyatlari. ziddiyatlari - bu kelishmovchiliklar va qarama-qarshiliklarni keltirib chiqaradigan muammoni topish va hal qilish uchun barcha qarama-qarshi tomonlarning sa'y-harakatlarini yo'naltirish uchun kelishmovchiliklarni yoki qarama-qarshiliklarni aniqlashni anglatadi. Ijodiy nizolarni boshqarish texnikasi ijodkorlikni safarbar qiladigan, odamni mavjud shaxsiy cheklovlardan xalos qiladigan va eng yaxshi xulq-atvorni tanlashni osonlashtiradigan juda foydali vositadir.

Ziddiyat paytidagi hissiy holat ichki talablarning mos kelmaydigan natijasi bo'lgan qat'iyatsizlik va keskinlik bilan tavsiflanadi. Shuni ta'kidlash kerakki, o'quvchilar ziddiyatlari nafaqat o'quvchilar hayotidagi salbiy hodisalar, balki ular muloqotning alohida, muhim holatlaridir. Va o'quvchilarning to'liq rivojlanishi ko'p jihatdan o'qituvchilarning ziddiyatli vaziyatlarni hal qilishda to'g'ri yo'l-yo'riq berishga tayyorligiga bog'liq bo'ladi

Ziddiyat mavzusi bitmas-tuganmas. Bu abadiy deb atash mumkin bo'lgan muammolardan biridir. Odamlar bor ekan, jamiyat rivojlanar ekan, ziddiyatli vaziyatlarga olib keladigan nizolar mavjud.

Ziddiyat - qarama-qarshi maqsadlar, manfaatlar, pozitsiyalar, fikr va qarashlarning to'qnashuvi. Mojaro paydo bo'lishi uchun hodisa kerak - bir tomon ikkinchisini buzsa. Har xil turdagi nizolar mavjud:

Intrapersonal ziddiyat - bunday ziddiyat hayotdan, do'stlardan, maktabdan, tengdoshlar bilan munosabatlardan, o'ziga ishonchning pastligi va yaqin odamlar bilan, shuningdek, stress bilan bog'liq holda paydo bo'lishi mumkin.

Shaxslararo qarama-qarshilik - har xil qarashlar, xarakter xususiyatlariga ega bo'lgan odamlar bir-biri bilan umuman kelisha olmasa, ularning qarashlari va maqsadlari tubdan farq qiladi.

Shaxs va guruh o'rtasidagi ziddiyat, agar bu shaxs guruh pozitsiyasidan farq qiladigan pozitsiyani egallagan bo'lsa, masalan, butun sinf darsni buzsa va bir o'smir o'zining barqaror axloqiy pozitsiyasiga qaramay, sinfda qolsa, paydo bo'lishi mumkin. sinf bilan munosabatlar ziddiyatli bo'ladi, chunki u guruh fikriga zid keladi.

Guruhlararo ziddiyat - ikki xil guruhning qarama-qarshiligi va mafkuraviy munosabatlaridan kelib chiqadi.

Har qanday ziddiyatning paydo bo'lishi uchun, ya'ni ziddiyatli vaziyatning ziddiyatga o'tishi uchun hodisa kerak. Masalan, o'qituvchining talabiga javoban o'quvchining tajovuzkor xatti-harakati yoki sinfdoshining qo'pol shaklda, tahdid bilan, ultimatum shaklida namoyon bo'lgan xatti-harakatlari va hokazo. Har ikki tomon ochiq muloqotga kirishganda voqea sodir bo'ladi. qarama-qarshilik. Ushbu bosqichda mojaro hali ham to'xtatilishi mumkin. Ko'pincha nizolar o'smirlik davrida paydo bo'ladi.

"O'smirlik inqirozi" haqida hozir hamma biladi.

O'z-o'zidan nizolar, o'z-o'zini bilish, o'zini o'zi tasdiqlash va o'zini o'zi anglash o'z ichida nizolarga olib keladi.

Bu to'qnashuv eng qiyin va o'tkir inqirozlardan biri bo'lgan boshqa yosh inqirozini boshdan kechirayotgan o'smirlarga xosdir. O'smir shaxs ichidagi ziddiyatdan tashqari, uni ziddiyatga olib keladigan turli vaziyatlar va muammolarga duch keladi.

Hamma o'quvchilar ota-onalariga o'z muammolari haqida aytib berishni xohlamaydilar va aytishni xohlamaydilar va o'quvchi qanchalik katta bo'lsa, ota-onasiga nima bo'layotganidan shikoyat qilish ehtimoli shunchalik kam bo'ladi. Farzandingizning ishlariga qiziqish ko'rsatishga arziydi, lekin buni beparvo qiling. Agar u o'zi hech narsa demasa, uni kuzatib turishingiz kerak.

Quyidagi "alomatlar" o'quvchining sinfda yaxshi emasligini, u rad etilganligini yoki nizo ishtirokchisi ekanligini ko'rsatishi mumkin O'quvchi bir vaqtning o'zida:

- maktabga istaksiz boradi va u erga bormaslik uchun har qanday imkoniyatdan juda xursand;
- maktabdan tushkunlikka tushib qaytish;
- ko'pincha hech qanday sababsiz yig'lash;
- sinfdoshlari haqida hech qachon gapirmaydi;
- maktab hayoti haqida juda kam gapiradi;
- darsga kimni chaqirishni bilmaydi yoki umuman hech kimga qo'ng'iroq qilishni rad etadi;
- to'satdan (ko'rinishidan) maktabga borishdan bosh tortadi;
- yolg'iz: hech kim uni ziyorat qilishga, tug'ilgan kunlarga taklif qilmaydi va u hech kimni o'z joyiga taklif qilishni xohlamaydi.

Pedagogik jarayonda ziddiyatdan mohirona foydalanish uchun nazariy asosga ega bo'lish: dinamikani va uning barcha tarkibiy qismlarini yaxshi bilish kerak.

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining jismoniy va ruhiy xususiyatlari. ziddiyatlari jamiyat hayotida juda keng tarqalgan hodisadir. Ma'lumki, nizolar nafaqat odamlardir. To'qnashuvlar biologik jamoalarning alohida vakillari va turlar o'rtasida, ijtimoiy hayotda - odamlar, ijtimoiy guruhlar, sinflar, davlatlar o'rtasida sodir bo'ladi.

"Ziddiyat" tushunchasi keng talqinda qo'llaniladi - u kelishmovchiliklar, qarama-qarshi niyatlar, noto'g'ri munosabat va kutishlar (kutishlar), raqobat, raqobat, dushmanlik va boshqa shunga o'xshash ziddiyatli munosabatlar va harakatlar kabi hodisalarni o'z ichiga oladi. o'quvchi o'qituvchisi mojarosi

Ziddiyatlar o'zaro bog'liq bo'lgan ikkita shaklda yuzaga kelishi mumkin - ziddiyatli psixologik holatlar va tomonlarning ochiq ziddiyatli harakatlari (individual va guruh darajasida). Shaxslararo (va rollararo) munosabatlarning tabiati ta'lim sohasining ichki (ijtimoiy-psixologik) mexanizmi, holati va rivojlanish yo'nalishini yoritib beradi.

Ziddiyat- bu ikki yoki undan ortiq sub'ektlar o'rtasidagi ijtimoiy o'zaro ta'sir shakli (sub'ektlar shaxs / guruh / o'zlari tomonidan ifodalanishi mumkin - ichki ziddiyat holatida), istaklar, manfaatlar, qadriyatlar yoki in'ikoslarning nomuvofiqligidan kelib chiqadi.

Ziddiyatlarning tipologik bo'linishi "haqiqiy" - manfaatlar to'qnashuvi ob'ektiv

mavjud bo'lganda, ishtirokchilar tomonidan amalga oshiriladi va hech qanday oson o'zgaruvchan omilga bog'liq bo'lmasa;

- "tasodifiy yoki shartli" - nizo munosabatlari ularning ishtirokchilari tomonidan tan olinmagan tasodifiy, oson o'zgaruvchan holatlar tufayli yuzaga kelganda. Haqiqiy muqobillar amalga oshirilsa, bunday munosabatlar tugatilishi mumkin;

- "ko'chirilgan" - ziddiyatning sezilgan sabablari faqat bilvosita uning asosidagi ob'ektiv sabablar bilan bog'liq bo'lganda. Bunday ziddiyat ziddiyatli haqiqiy munosabatlarning ifodasi bo'lishi mumkin, ammo ba'zi ramziy shaklda;

- "noto'g'ri berilgan" - ziddiyat munosabatlari haqiqiy ziddiyat yuzaga kelgan noto'g'ri tomonlarga bog'langanda. Bu dushman guruhida to'qnashuvni qo'zg'atish, shu bilan uning haqiqiy ishtirokchilari o'rtasidagi ziddiyatni "to'sib qo'yish" maqsadida yoki qasddan, mavjud to'qnashuv haqida haqiqatan ham haqiqiy ma'lumot yo'qligi sababli amalga oshiriladi;

- "yashirin" - ob'ektiv sabablarga ko'ra ziddiyatli munosabatlar yuzaga kelganda, lekin yangilanmagan;

- "yolg'on" - ob'ektiv asosga ega bo'lmagan va noto'g'ri g'oyalar yoki tushunmovchiliklar natijasida paydo bo'ladigan ziddiyat.

“Ziddiyat” va “mojaroli vaziyat” tushunchalarini farqlash zarur, ular orasidagi farq juda katta.

Ziddiyatli vaziyat - bu ijtimoiy sub'ektlar o'rtasidagi haqiqiy qarama-qarshilik uchun asos yaratadigan inson manfaatlarining shunday kombinatsiyasi.

Asosiy xususiyat - ziddiyat sub'ektining paydo bo'lishi, ammo hozirgacha ochiq faol kurashning yo'qligi. Ya'ni, to'qnashuvning rivojlanish jarayonida ziddiyatli vaziyat doimo ziddiyatdan oldin bo'ladi, uning asosi hisoblanadi.

Boshlang'ich sinflarda, biror narsa va nimadir o'rtasida ziddiyat, nomuvofiqlik mavjud bo'lgan hollarda yuzaga keladigan muammo bor yoki yo'qligini aniqlash kerak. Keyinchalik, ziddiyatli vaziyatning rivojlanish yo'nalishi belgilanadi. Keyin ziddiyat ishtirokchilarining tarkibi aniqlanadi, bu erda ularning motivlari, qadriyat yo'nalishlari, o'ziga xos xususiyatlari va xatti-harakatlariga alohida e'tibor beriladi. Nihoyat, voqea mazmuni tahlil qilinadi. Mojaroning paydo bo'lishini ko'rsatadigan signallarni kuzatish pedagogik jihatdan muhimdir.

O'tkir hissiy kechinmalar bilan bog'liq hal qilib bo'lmaydigan ziddiyat sifatida, tanqidiy vaziyat sifatida, ya'ni sub'ekt o'z hayotining ichki ehtiyojlarini (motivlar, intilishlar, qadriyatlar va boshqalar) amalga oshira olmaydigan vaziyat sifatida; tashqi, ob'ektiv berilgan qarama-qarshiliklarni keltirib chiqaradigan ichki kurash sifatida, motivlarning butun tizimidan norozilikni keltirib chiqaradigan holat sifatida, ehtiyojlar va ularni qondirish imkoniyatlari o'rtasidagi ziddiyat sifatida.

Aniqlanishicha, boshlang'ich sinf o'quvchilar o'rtasida yuzaga keladigan qarama-qarshiliklar har doim ham nizolarga olib kelavermaydi. Qarama-qarshilik ziddiyatga aylanib ketishi yoki munozara va bahslarda o'z echimini topishi mohir va sezgir pedagogik rahbarlikka bog'liq.

Ziddiyatni muvaffaqiyatli hal qilish ba'zan o'qituvchining unga nisbatan tutgan pozitsiyasiga bog'liq (avtoritar, neytral, nizolardan qochish, mojaroga maqsadga muvofiq aralashish). Mojaroni boshqarish, uning rivojlanishini bashorat qilish va hal qila olish - pedagogik faoliyatning o'ziga xos "xavfsizligi"

Mojarolarni hal qilishga tayyorgarlik ko'rishning ikkita yondashuvi mavjud

- mavjud ilg'or pedagogik tajribani o'rganish;
- ziddiyatlarning rivojlanish qonuniyatlari va ularni oldini olish va bartaraf etish usullari haqidagi bilimlarni egallash.

V.M. Afonkovaning ta'kidlashicha, o'quvchilar ziddiyatlarida pedagogik aralashuvning muvaffaqiyati o'qituvchining pozitsiyasiga bog'liq. Bunday pozitsiyalar kamida to'rtta bo'lishi mumkin ziddiyatga avtoritar aralashuv pozitsiyasi - o'qituvchi, ziddiyat har doim yomon ekanligiga va unga qarshi kurashish kerakligiga ishonch hosil qilmasdan, uni bostirishga harakat qiladi;

- betaraflik pozitsiyasi - o'qituvchi o'quvchilar o'rtasida yuzaga keladigan to'qnashuvlarni sezmaslikka va ularga aralashmaslikka harakat qiladi;
- nizolardan qochish pozitsiyasi - o'qituvchi nizo uning bolalar bilan tarbiyaviy ishdagi muvaffaqiyatsizliklarining ko'rsatkichi ekanligiga ishonch hosil qiladi va vaziyatdan qanday chiqish kerakligini bilmaslikdan kelib chiqadi;
- mojaroga maqsadga muvofiq aralashuv pozitsiyasi - o'qituvchi o'quvchilar jamoasining yaxshi bilimiga, tegishli bilim va ko'nikmalarga tayangan holda, nizo sabablarini tahlil qiladi, uni bostirish yoki uning ma'lum bir chegaragacha rivojlanishiga imkon berishga qaror qiladi. .

To'rtinchi o'rindagi o'qituvchining harakatlari sizga ziddiyatni nazorat qilish va boshqarish imkonini beradi. Biroq, o'qituvchi ko'pincha o'quvchilar bilan muloqot qilish madaniyati va texnikasiga ega emas, bu esa o'zaro begonalashuvga olib keladi.

Yuqori aloqa texnikasiga ega bo'lgan odam nafaqat nizoni to'g'ri hal qilish, balki uning sabablarini tushunish istagi bilan ajralib turadi. Yosh o'quvchilar o'rtasidagi nizolarni hal qilish uchun ishonitirish usuli tomonlarni yarashtirish usuli sifatida juda mos keladi.

Xulosa qilib aytganda Boshlang'ich sinflarda ziddiyatli mavzusi bitmas-tuganmas. Bu abadiy deb atash mumkin bo'lgan muammolardan biridir. Odamlar bor ekan, jamiyat rivojlanar ekan, ziddiyatli vaziyatlarga olib keladigan nizolar mavjud. Ular bir kun oldin maktabdan tashqarida (yo'lda, yurish paytida va hokazo) paydo bo'lgan muammolarni hal qilishadi. Ba'zida bunday nizolar janjalga aylanadi. Qizlar o'rtasidagi nizolar kam uchraydi.

Ko'pincha o'qish tufayli. Har bir inson eng yaxshi bo'lishni xohlaydi, e'tiborga olinadi, o'qituvchi va sinfdoshlar tomonidan qadrlanadi. Qizlar tashqi ko'rinishi va kiyimini baholashga juda sezgir.

Boshlang'ich sinflarda ziddiyatlining sabablari to'qnashuvlarning o'zi kabi xilma-xildir. Ob'ektiv sabablar va ularning shaxslar tomonidan idrok etilishi mavjud. Boshlang'ich maktabda siz ko'pincha sub'ektiv sabablarga duch kelishingiz kerak. Ko'pincha bolalar oddiy izohlar yoki talablarga, har qanday nostandart vaziyatlarga va boshqa bolalarning ba'zi harakatlariga zo'ravonlik bilan munosabatda bo'lishadi. Kattalar va sinfdoshlar tomonidan tushunmovchilik, jamiyatdagi mavqeidan norozilik yorqin salbiy his-tuyg'ularning paydo bo'lishiga olib kelishi mumkin. Bunday his-tuyg'ular barcha xatti-harakatlarning chuqur va uzoq muddatli buzilishining sabablariga aylanishi mumkin. Bola hayajon holatida bo'lib, izchil o'ylay olmaydi, izchil va tizimli harakat qila olmaydi va uning xatti-harakatlarini nazorat qila olmaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7-fevraldagi PF-4947-sonli «O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida»gi Farmoni. O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2017 yil, 6-son, 70-modda.
2. Abramenkova V.V. Bolalikning ijtimoiy psixologiyasi: bolalar submadaniyatida bolalar munosabatlarning rivojlanishi. - M.: Moskva psixologik va ijtimoiy instituti; Voronej: "MODEK" NPO nashriyoti, 2000. - 416 p.
3. Muxammadeva, X. K., Nurmuratova, I., Tulaganova, S., & Jumaniyazova, M. (2022). O 'QUVCHILARDAGI KITOBXONLIK MADANIYATI ORQALI ALTRUISTIK MOTIVLARNI RIVOJLANTIRISH. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 2(3), 1284-1288.
4. Мухаммадиева, Х. К., & Исматуллаева, Ф. Р. (2022). БОШЛАНҒИЧ СИНФЛАРДА ДИДАКТИК ЖАРАЁНДА БОЛАНИНГ РИВОЖЛАНИШИНИ ТАЪМИНЛОВЧИ ТЕХНОЛОГИЯЛАРНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШНИНГ ИЛМИЙ-ПЕДАГОГИК ТАҲЛИЛИ. *Central Asian Research Journal for Interdisciplinary Studies (CARJIS)*, 2(2), 77-82.
5. Muhammadiyeva, X. K., & Ergasheva, G. Z. (2021). BOSHLANG'ICH SINF O'QUVCHILARINING NUTQ MADANIYATINI SHAKLLANTIRISH METODIKASI. *Central Asian Research Journal for Interdisciplinary Studies (CARJIS)*, 1(2), 10-14.
6. Эргашева, Г. М., Мухаммадиева, Х. К., & Артикбаева, Н. Н. (2021). Синфдан ташқари машғулотлар орқали ўқувчиларни ижодий фаолиятга йўналтириш методлари. *Science and Education*, 2(5), 578-582.
7. HAYITOV, A. Boshlang'ich ta'lim pedagogikasi, innovatsiya va integratsiyasi.
8. Muhammadiyeva, K. (2020, June). The Idea "Personal Interests and the Priority of Education" in the Education as One of the Key Factors in Reforming School Education for Upbringing Perfect Individual. In *Proceedings of International Multidisciplinary Scientific-Remote Online Conference on Innovative Solutions and Advanced Experiments* (p. 22).

9 Абдуллаева, Ш. А., & Мухаммадиева, Х. К. (2016). Девиант хулқли илк ўспирин ёшидагиларни ижтимоийлаштириш ва профилактика ишларини олиб бориш. *Современное образование (Узбекистан)*, (11), 48-53.

10. Мухаммадиева, Х. К. (2014). Начальные сведения о развитии арифметики в трудах учёных математиков Востока. *Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук*, (3-2), 230-231.

11. Tuxtayevna, H. M., Mahkambayevna, E. G. Z., & Karamatovna, M. X. Methodological Bases of Development of Socially Active Competencies of Future Primary School Teachers in Students and Improvement of Its Methodology. *International Journal of Health Sciences*, (II), 10646-10654.

12. Khayitov, A. I., Mirkholikova, C. K., Tursunova, M. B., & Baltamuratova, A. P. (2023). Pedagogical-Psychological Characteristics of Development of Reflective Competence of Future Primary Class Teachers. *Journal of Advanced Zoology*, 44(S-2), 1809-1818.